

Beata Bal-Domańska

ZNACZENIE FINANSÓW SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH W TWORZENIU POZYCJI KONKURENCYJNEJ

Budowa pozycji konkurencyjnej może dotyczyć różnych płaszczyzn konkurowania. W niniejszym opracowaniu główny nacisk jest położony na finanse samorządowych jednostek lokalnych i regionalnych. W tym względzie konkurowanie może się odbywać w obszarze pozyskiwania środków finansowych (od strony dochodowej), a także poprzez decyzje odnośnie do kierunków wydatkowania i poprzez politykę inwestycyjną. Finanse samorządowe traktowane są jako instrument tworzenia szeroko pojętej, całościowej przewagi konkurencyjnej układów terytorialnych. Jednocześnie można wskazać na wiele czynników finansowych, które same w sobie są przedmiotem konkurowania pomiędzy układami terytorialnymi.

Ponadto w pracy zostały przedstawione sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego po wprowadzeniu w życie nowej ustawy o finansowaniu jednostek samorządu terytorialnego oraz wpływ tych zmian na możliwości kreowania pozycji konkurencyjnej.

1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego a konkurencyjność

Mówiąc o dochodach jako o czynniku podnoszenia konkurencyjności jednostek samorządu terytorialnego, należałoby poruszyć kilka istotnych kwestii. Pierwsza rzecz, na którą należy zwrócić uwagę, to stopień zaawansowania procesów decentralizacyjnych, w tym decentralizacji finansów publicznych. Wzrost procesów decentralizacyjnych prowadzi do lepszego, bardziej efektywnego wykorzystania środków publicznych. Po drugie, nale-

żałoby wziąć pod uwagę stopień samodzielności jednostek samorządu terytorialnego, a także obowiązujące ustawodawstwo. Wszystkie te czynniki określają zakres i granice kreowania przez samorządy swojej pozycji konkurencyjnej wspólnej dla wszystkich jednostek, wspólnej dla jednostek określonego typu (gminy, województwa) lub grup jednostek (w przypadku udzielenia pewnych prerogatyw jedynie wybranym jednostkom, np. gminom o charakterze górnictwym, uzdrowiskowym).

Rozwój procesów decentralizacyjnych finansów publicznych, tj. wzrost samodzielności finansowej, będzie skutkował wzrostem aktywnych postaw władz lokalnych i regionalnych na rzecz wzmocnienia swojej pozycji. Tym samym spowoduje to wzrost środków, które można przeznaczyć na działalność rozwojową. Niemalże znaczenie ma również kreatywność władz lokalnych w korzystaniu ze środków finansowych oferowanych przez różnego typu instytucje, w tym Unię Europejską, pozyskanie kapitału z emisji obligacji itd.

Głównym obszarem konkurowania jednostek samorządu terytorialnego będzie wielkość pozyskiwanych dochodów, w szczególności dochodów własnych (por. tab. 1). Wielkość udziału dochodów własnych, w tym podatkowych, w strukturze ogółu wpływów finansowych samorządów oraz kompetencje w zakresie ich kształtowania w znacznym stopniu określają możliwości oddziaływania oraz kształtowania lokalnej i regionalnej polityki jednostek terytorialnych. Od stopnia zaawansowania wymienionych czynników zależeć będzie pozycja konkurencyjna regionów (gmin, powiatów), rozumiana jako możliwości aktywnego kształtowania swojej pozycji finansowej względem innych podmiotów. Przekazanie samorządom terytorialnym liczących i wydających źródła dochodów własnych umożliwi im swobodę i elastyczność działania w dysponowaniu nimi, czyniąc je jednocześnie bardziej samowystarczalnymi i niezależnymi względem administracji centralnej. Pozwala im to na właściwą reakcję na sygnały płynące z otoczenia (adaptację do zmieniających się warunków, wykorzystanie szans i przeciwdziałanie zagrożeniom). Poprzez dochody własne możliwe staje się pobudzanie aktywności gospodarczej oraz podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki jednostki.

Podkreślając znaczącą rolę dochodów własnych w budowie pozycji konkurencyjnej jednostki samorządu terytorialnego, nie można pominąć roli, jaką odgrywają transfery, w tym dotacje celowe. Z punktu widzenia samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego są one najmniej korzystną formą zasilania. Dotacje celowe, przekazywane na określony cel, podlegają szczególnym zasadom rozliczenia. Dotacje niewykorzystane w danym roku lub wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem podlegają

zwrotowi. W świetle przedstawionych definicji można dojść do wniosku, że stopniowy spadek znaczenia wpływów z dotacji celowych wydaje się korzystną tendencją. Niemniej jednak dotacje celowe są istotnym źródłem zasilania budżetów samorządowych i ważnym źródłem finansowania inwestycji. Odgrywają też istotną rolę jako swoisty generator środków. W literaturze przedmiotu często opisywany jest *flypaper effect*, używany do określenia sytuacji, w której pojawienie się dotacji celowych wywołuje zwiększenie wydatków publicznych.

Tabela 1. Płaszczyzny konkurowania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie dochodów

Dochody	<p>Cel → Wzrost wielkości pozyskiwanych dochodów</p> <ul style="list-style-type: none"> – dochody własne (w tym podatkowe, z majątku) – środki z Unii Europejskiej – subwencje, dotacje i inne formy wsparcia – środki zwrotne oferowane przez różnego typu instytucje (np. pozyskanie kapitału z emisji obligacji, kredyty itd.) – działania na rzecz przyciągania potencjalnych płatników podatków i opłat na rzecz jednostek samorządowych – stopy podatkowe, ulgi i zwolnienia podatkowe
---------	--

Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę politykę jednostek samorządu terytorialnego względem dochodów, konkurowanie może dotyczyć starań na rzecz zdobywania/przyciągania podmiotów (przedsiębiorstw, ludności) jako potencjalnych płatników podatków i opłat na rzecz układu lokalnego i regionalnego. Konkurowanie względem przyciągania podmiotów może się odbywać m.in. przez fiskalną politykę jednostki terytorialnej w zakresie ustalania stóp podatkowych, stosowania ulg i zwolnień podatkowych. Oczywiście warunkiem prowadzenia aktywnej działalności na rzecz budowy pozycji konkurencyjnej w zakresie stóp podatkowych jest posiadanie przez jednostki samorządu terytorialnego władztwa finansowego. W przypadku polskich jednostek samorządu terytorialnego będzie to możliwe jedynie w gminach. Ulgi, zwolnienia i stawki podatkowe będą zatem instrumentem osiągania pozycji konkurencyjnej. Wśród innych instrumentów o charakterze ekonomiczno-finasowym można wymienić m.in. instrumenty o charakterze bezzwrotnym:

dotacje, subwencje, o charakterze zwrotnym: kredyty obligacje, instrument finansowania pośredniego: gwarancje kredytowe, poręczenia [1, s. 255].

Duża swoboda w prowadzeniu własnej polityki finansowej jednostki samorządu terytorialnego z jednej strony prowadzi do wzrostu możliwości aktywnej budowy swojej pozycji, natomiast z drugiej przyczynia się do znacznego zróżnicowania poziomów rozwoju i zasobności poszczególnych jednostek. Duże zróżnicowanie potencjału dochodowego samorządów prowadzi do znacznego rozwarstwienia, dlatego też do ogólnie przyjętych standardów w większości krajów należą mechanizmy wyrównujące poziomy pozyskiwanych dochodów. Prowadzi to w konsekwencji do ograniczenia możliwości kształtowania pozycji konkurencyjnej jednostek.

2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego a konkurencyjność

Innym obszarem budowy szeroko pojętej przewagi konkurencyjnej w zakresie finansów jednostek samorządu terytorialnego są decyzje dotyczące wydatków z budżetu. Szczególną rolę odgrywają tu kwestie wielkości i struktury wydatków samorządowych, które wskazują na obszary priorytetowe w działalności jednostek. Ocenę konkurencyjności układów lokalnych od strony realizowanych wydatków można ogólnie oprzeć na kryterium kierunków wydatkowania oraz wielkości wydatków inwestycyjnych.

Wydatki inwestycyjne pełnią szczególną funkcję w kreowaniu pozycji jednostek lokalnych i regionalnych. Inwestycje samorządowe wpływają na polepszenie infrastruktury komunalnej, stanowiącej niezbędne zaplecze dla rozwoju przedsiębiorstw czy napływu mieszkańców.

Tabela 2. Płaszczyzny konkurowania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wydatków budżetowych

Wydatki	<p>Cel → Finansowanie działań sprzyjających budowie trwałej przewagi konkurencyjnej</p> <ul style="list-style-type: none">– finansowanie przez samorząd wybranych elementów zagospodarowania (infrastruktura techniczna, społeczna), w tym nakłady inwestycyjne– oddziaływanie na rynek pracy (tworzenie miejsc pracy, finansowanie szkoleń zawodowych itd.)
---------	---

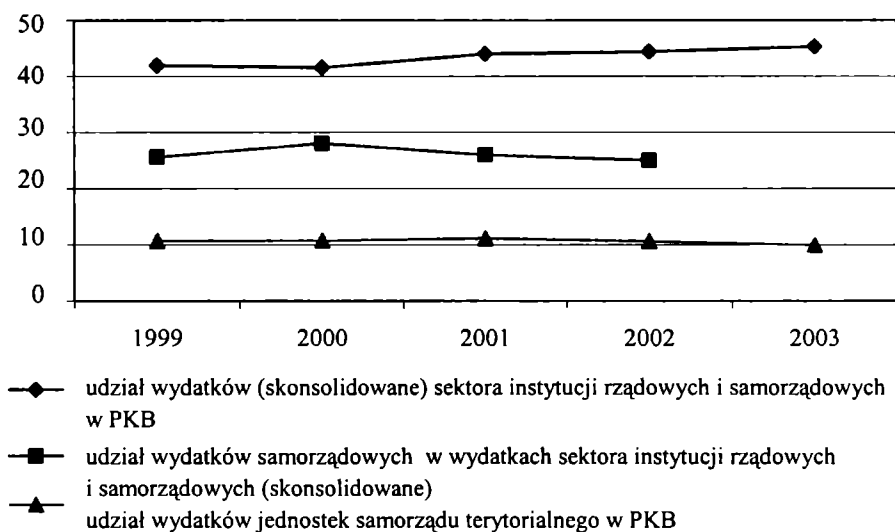
Źródło: opracowanie własne.

Specyfiką konkurencyjności jednostek samorządu terytorialnego jest możliwość kreowania swojej pozycji poprzez tworzenie warunków sprzy-

jających inwestycjom prywatnym. Znaczną rolę odgrywa w tym stan infrastruktury technicznej i społecznej. Warto też podkreślić równorzędne znaczenie czynników ekonomicznych i społecznych, które warunkują zachowanie równowagi pomiędzy tworzeniem bogactwa a spoistością społeczną.

3. Ocena pozycji konkurencyjnej jednostek samorządu terytorialnego

Możliwości podejmowania działań i prowadzenia własnej polityki w zakresie finansów jednostek samorządu terytorialnego są uzależnione od stopnia zaawansowania procesów decentralizacyjnych. Ogólnie wskazuje się, że wzrost procesów decentralizacyjnych prowadzi do lepszego, bardziej efektywnego wykorzystania środków. Za miarę stopnia decentralizacji można przyjąć udział sektora finansów publicznych w tworzeniu produktu krajowego brutto (PKB) oraz udział sektora samorządowego w sektorze publicznym.

Rys. 1. Relacje wydatków jednostek samorządu terytorialnego, wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych (skonsolidowane) i PKB w latach 1999-2003

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl).

Podstawowe wskaźniki określające poziom decentralizacji finansów publicznych prezentuje rys. 1. Jak wynika z przedstawionych danych, udział wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych w redystrybucji

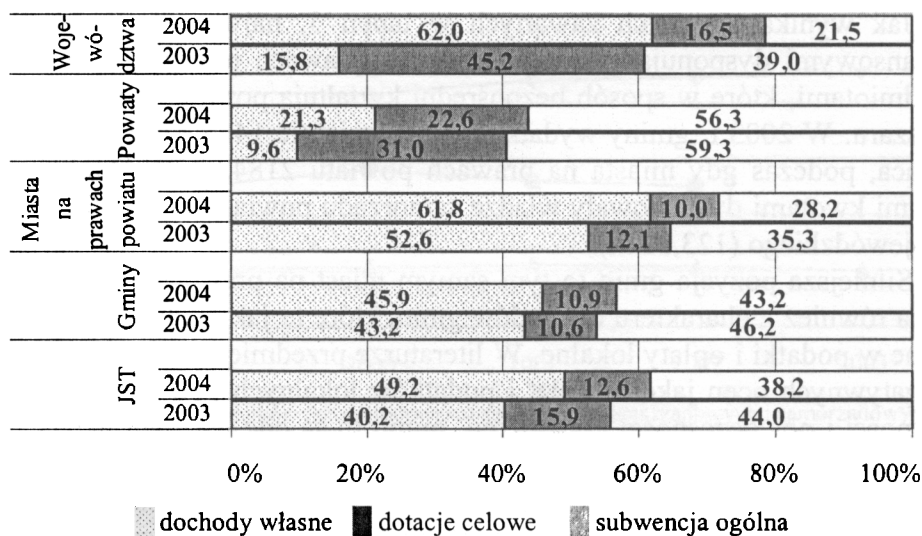
PKB przekracza 40%. W latach 1999-2003 udział ten wzrastał (z wyjątkiem 2000 r.), począwszy od poziomu 41,9% w 1999 r. do 45,3% w 2003 r. Dla porównania: średni poziom relacji wydatków publicznych do PKB w krajach Unii Europejskiej kształtował się na poziomie 47,4%. Jednocześnie w badanym okresie zaobserwowano spadek znaczenia wydatków jednostek samorządu terytorialnego w relacji do zarówno PKB, jak i wydatków całego sektora instytucji rządowych i samorządowych. Udział wydatków samorządowych w stosunku do PKB najwyższy poziom osiągnął w 2001 r. (11,1%), w następnych latach malał, osiągając w 2003 r. najniższy poziom 9,6%. Natomiast udział wydatków samorządowych w wydatkach całego sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2000 r. wzrósł w stosunku do 1999 r. o 3 pp, po czym spadł do poziomu 25,0% w 2002 r. Spadek udziału wydatków samorządowych w wydatkach publicznych oraz wzrost znaczenia wydatków publicznych w redystrybucji PKB były w znacznej mierze spowodowane szybszym tempem wzrostu wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych w stosunku do dynamiki zmian pozostałych wielkości.

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 3, największymi środkami finansowymi dysponują gminy i miasta na prawach powiatu, i to one są podmiotami, które w sposób bezpośredni kształtują pozycję konkurencyjną obszaru. W 2003 r. gminy wydatkowały przeciętnie 1445,72 zł na 1 mieszkańca, podczas gdy miasta na prawach powiatu 2184,83 zł. Dużo mniejszymi kwotami dysponowały władze samorządu powiatowego (452,33 zł) i wojewódzkiego (123,31 zł).

Silniejsza pozycja gmin (a tym samym miast na prawach powiatu) wynika również z charakteru dochodów gmin, które to jako jedyne są wyposażone w podatki i opłaty lokalne. W literaturze przedmiotu pojawia się wiele negatywnych ocen jakości opłat i podatków lokalnych pod względem wydatności i nowoczesności konstrukcji, mimo to są one ważnym narzędziem prowadzenia aktywnej polityki finansowej i gospodarczej.

Możliwości kreowania pozycji konkurencyjnej będą w znacznej mierze zależały od wielkości i struktury środków finansowych w dyspozycji danej jednostki. Istotną przeszkodą w kreowaniu pozycji konkurencyjnej przez władze samorządowe jest dotacyjno-subwencyjny charakter ich systemu zasilania finansowego, w którym przeważają środki w postaci transferów z budżetu państwa. Transfery odgrywają mniejszą rolę w budżetach gmin i województw. Ze względu na strukturę dochodów jednostek samorządu terytorialnego (por. rys. 2) gminy i województwa są jednostkami, które w największym stopniu są upoważnione do stwarzania warunków sprzyjających rozwojowi i tworzeniu przewagi konkurencyjnej.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że od 2004 r. obowiązują nowe uregulowania w zakresie finansowania samorządów terytorialnych¹. Zasadnicze zmiany w systemie finansowania samorządu terytorialnego zawarte w tej ustawie są związane ze zmianami finansowania niektórych zadań z zakresu administracji rządowej, na które według wcześniejszych uregulowań, samorządy otrzymywały dotacje celowe z budżetu państwa, a w nowym systemie samorządy będą realizować je jako zadania własne i finansować z dochodów własnych. Zmiana finansowania województw w dużej mierze wpłynie na zwiększenie możliwości wyboru zadań do realizacji, które w zależności od specyfiki danego obszaru mogłyby wpływać na wzmocnienie jego pozycji konkurencyjnej. Proces zwiększania dochodów własnych gmin, powiatów i województw jest realizowany w głównej mierze poprzez zwiększenie udziału samorządów we wpływach z podatków dochodowych. Ponadto w ustawie zostały wprowadzone także inne zmiany w grupie dochodów własnych, a także zmieniono konstrukcję subwencji ogólnej.

Rys. 2. Struktura podmiotowa dochodów jednostek samorządu terytorialnego w Polsce po 3 kwartałach 2003 i 2004 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów (www.mf.inf.gov.pl).

¹ Zob. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, DzU nr 203, poz. 1966.

Zmiany struktury zasilania finansowego poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego po wprowadzeniu nowej ustawy przedstawia rys. 2. Dane dotyczą zrealizowanych dochodów po 3 kwartałach 2003 i 2004 r.²

Tabela 3. Dochody i wynik finansowy jednostek samorządu terytorialnego *per capita* w 2003 r.

Województwo	Gminy		Powiaty		Miasta na prawach powiatu		Województwo	
	dochody	wynik	dochody	wynik	dochody	wynik	dochody	wynik
Dolnośląskie	1 512,85	-9,91	487,21	-23,00	2 255,99	-73,50	114,50	0,86
Kujawsko-pomorskie	1 431,90	-20,23	427,11	-9,69	1 849,17	-47,61	118,44	-1,81
Lubelskie	1 339,10	-17,35	421,59	-9,63	1 879,91	-54,21	141,49	-17,15
Lubuskie	1 461,12	-50,00	467,10	-27,56	2 025,98	20,26	158,37	-4,68
Łódzkie	1 387,16	2,49	439,64	-13,29	1 927,97	-41,74	80,34	-10,94
Małopolskie	1 390,06	-46,61	385,23	-8,71	2 096,65	-21,92	114,22	-3,71
Mazowieckie	1 433,68	-12,18	416,56	-9,37	2 716,59	-115,02	97,89	-2,96
Opolskie	1 355,13	3,47	426,98	-2,71	2 232,99	79,25	118,85	-9,33
Podkarpackie	1 373,38	-31,18	421,49	-11,70	2 163,30	-108,57	129,65	-6,62
Podlaskie	1 395,94	-22,24	437,35	-16,80	1 792,39	-76,10	117,08	-1,85
Pomorskie	1 528,65	-18,66	476,30	-16,42	2 078,42	-8,84	132,53	2,45
Śląskie	1 403,53	-58,09	382,63	-10,13	1 942,07	-30,35	133,41	1,19
Świętokrzyskie	1 366,76	3,15	469,30	-10,00	1 957,87	80,26	135,37	2,18
Warmińsko-mazurskie	1 456,38	-34,88	526,62	-28,13	2 103,64	-103,26	148,15	-9,44
Wielkopolskie	1 415,57	-20,06	431,55	-12,35	2 197,23	-189,19	114,71	-4,48
Zachodniopomorskie	1 559,28	-2,99	528,34	-17,21	1 819,93	-44,18	119,83	-4,08
Ogółem	1 424,03	-21,69	438,97	-13,36	2 124,40	-60,43	119,46	-3,85

Podstawą przeliczenia danych na 1 mieszkańca była liczebność mieszkańców według stanu w dniu 31 grudnia 2002 r.

Źródło: dane Ministerstwa Finansów (www.mf.inf.gov.pl).

² W momencie oddania pracy nie było jeszcze dostępnych danych rocznych.

Wprowadzenie ustawy wpłynęło na poprawę struktury zasilania finansowego jednostek samorządu terytorialnego głównie poprzez zmniejszenie oddziaływania dotacji na rzecz wpływów z udziałów w podatkach dochodowych. W III kwartale 2003 r. dotacje celowe stanowiły 15,9% dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego, w analogicznym zaś okresie 2004 r. ich udział spadł o 3,3 pp (do poziomu 12,6%). Natomiast udział subwencji ogólnych zmalał o 6,2 pp. W tym samym okresie udział dochodów własnych wzrósł o 9,0 pp. Największe zmiany dotyczyły wysokości wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, które w porównaniu z odpowiednim okresem 2003 r. wzrosły o prawie 628%. Wielkość zrealizowanego podatku od osób fizycznych była wyższa o prawie 61%.

Zmiany struktury dochodów miały różny charakter w zależności od rodzaju jednostki samorządu terytorialnego. Największe zmiany dotyczyły finansowania województw, gdzie w analizowanym okresie odnotowano wzrost udziałów dochodów własnych w dochodach ogółem (poprzez zwiększenie wielkości udziałów w podatkach dochodowych) o 46,2 pp do poziomu 62%. W powiatach wzrost udziału w dochodach własnych wyniósł 11,7 pp do poziomu 21,3%³. Najmniej widoczne były zmiany w strukturze dochodów gmin (wzrost o 2,7 pp).

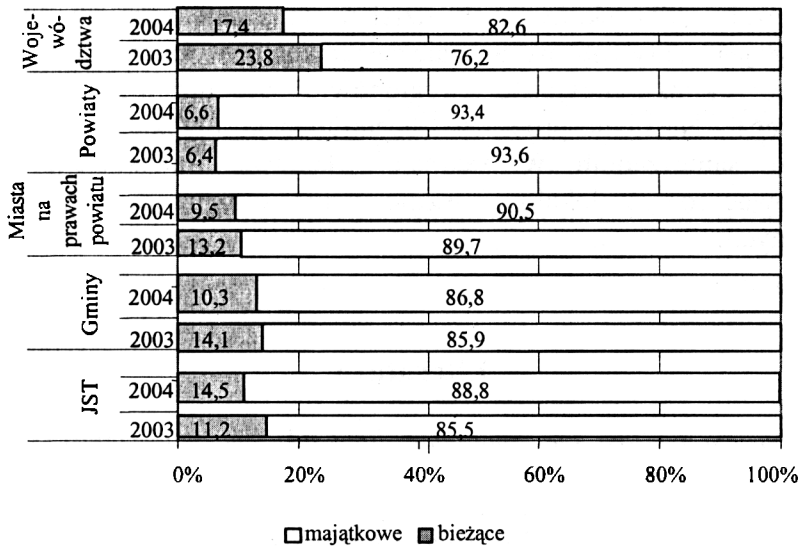
Po wprowadzeniu nowych rozwiązań można się spodziewać większej elastyczności samorządów terytorialnych w dysponowaniu swoimi środkami, co powinno polepszyć ich pozycję konkurencyjną.

Inną sferą konkurowania samorządów w zakresie finansów są realizowane wydatki. W 2003 r. znaczna część budżetów jednostek samorządu terytorialnego zamknęła się ujemnym wynikiem. Jak wynika z danych zawartych w tabeli 1, największe ujemne saldo (mierzone udziałem wyniku jednostek w wydatkach ogółem) wykazały samorzady województw (3,1%), również duże samorzady powiatowe (ok. 3%) oraz miast na prawach powiatu (2,8%). Najmniejszą wielkość wskaźnika odnotowano w odniesieniu do gmin (1,5%).

W wydatkach samorządowych ważną rolę odgrywają wydatki inwestycyjne (por. rys. 3). Po trzech kwartałach 2003 r. udział wydatków inwestycyjnych zrealizowanych przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego w wydatkach ogółem wynosił 14,5%, natomiast w tym samym okresie 2004 r. jedynie 11,2%. Spadek udziału inwestycji w zrealizowanych wydatkach odnotowano na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego. Jednostkami najaktywniejszymi pod względem realizowanych inwestycji są samorzady

³ Podobny wzrost odnotowano w miastach na prawach powiatu – 11,1 pp.

województw. Po trzech kwartałach 2003 r. przeznaczyły one 23,8% swoich wydatków na inwestycje, a w analogicznym okresie 2004 r. 17,4%. Najmniej na inwestycje przeznaczają powiaty (ok. 6,5%).

Rys. 3. Struktura podmiotowa wydatków samorządu terytorialnego w Polsce po 3 kwartałach 2003 i 2004 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

4. Podsumowanie

Ogólnie biorąc, można wskazać na dwa poziomy konkurowania układów terytorialnych w odniesieniu do sfery finansów. Po pierwsze, w obszarze tworzenia *całościowej* pozycji konkurencyjnej, kiedy to finanse samorządowe są traktowane jako instrument umożliwiający osiągnięcie pewnych celów. Po drugie, w obszarze tworzenia warunków umożliwiających osiągnięcie określonej pozycji finansowej (zwiększania wpływów). Pierwsza płaszczyzna będzie się odnosiła w głównej mierze do polityki jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wydatków, natomiast druga do sfery dochodów.

Możliwości rozwoju infrastruktury lokalnej są uzależnione od wielu czynników, z których najbardziej oczywista jest wielkość środków finansowych będących w dyspozycji jednostki samorządu terytorialnego. Środki te są w części przeznaczane na inwestycje w infrastrukturę techniczną i

społeczną, co zwiększa konkurencyjność układu lokalnego. Z kolei wysoki poziom konkurencyjności, wynikający z dotychczasowego rozwoju gospodarczego oraz bieżących uwarunkowań ekonomicznych i społecznych, bezpośrednio wpływa na wzrost dochodów budżetowych⁴. Jak zauważa A. Szewczuk, „dla skutecznych działań na rzecz rozwoju lokalnego niezbędny jest aktywny układ zależności między kategoriami (zasoby finansowe, konkurencyjność regionów, decentralizacji finansów publicznych)”. Nasilenie procesów decentralizacji, przekazanie większych uprawnień samorządom w zakresie władztwa finansowego, będzie determinować rozwój lokalny i wzmocnienie konkurencyjności układów terytorialnych.

Literatura

- [1] *Aglomeracja miejska i jej znaczenie dla konkurencyjności miast i regionów*, red. K. Szółek, AE, Wrocław 2002.
- [2] *Gospodarka lokalna*, red. R. Bról, Wrocław 1995.
- [3] Grzeškiewicz W., *Makroekonomiczne uwarunkowania finansów samorządowych po reformie ustrojowej państwa – analiza porównawcza*, „Samorząd Terytorialny” 2002 nr 4.
- [4] Harańczyk A., *Determinanty rozwoju regionalnego i konkurencyjności miast Polski*, [w:] *Aglomeracja miejska i jej znaczenie dla konkurencyjności miast i regionów*, „Biblioteka Regionalistyki” nr 2, Wrocław 2002.
- [5] Klasik A., *Analiza konkurencyjności i strategii konkurencyjne miast*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 821, Wrocław 1999.
- [6] Markowski T., *Zarządzanie rozwojem miast*, PWN, Warszawa 1999.
- [7] *Polityka regionu konkurencyjnego*, red. M. Klamut, AE, Wrocław 2000.
- [8] Wenerska B.M., Kalisiak M., *Problemy konkurencyjności gminy*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 807, Wrocław 1999.

⁴ Skutki działania opisanego mechanizmu będą różne w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego, w zależności od posiadanych przez nie zasobów i innych czynników. Szerzej na ten zob. [7, s. 153-163].

THE IMPORTANCE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT UNITS' FINANCES IN CREATING THEIR COMPETITIVE POSITION

Summary

The process of competing may take place on many levels and by means of many tools. The objective of this article is to present the importance of local self-government units' finances in creating their competitive position. Through their financial system both regions and local units have an opportunity of shaping their competitive advantage in an active way in relation to other structures. Apart from that the article also describes financial situation of local self-government units, following the enforcement of new legislation, regarding local self-governments' financing, as well as the consequences of these changes for the possibility of creating their competitive position.